

Prinsipper for samfunnsansvar

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1. Bakgrunn, formål og omfang	5
2. Vår historie og rolle	5
3. Samfunnsansvar i vår forretning	6
4. Vår rolle i samfunnet	7
5. Våre prosesser	8
5.1 Organisasjon, kapasitet og kompetanse	8
5.2 Arbeidsmiljø og ansettelse	8
5.3 Likestilling	9
5.4 Etikk	9
5.5 Åpenhet og rapportering	10
5.6 Miljø	10
5.7 Eierstrukturer, skatt og holdning til korrupsjon	11
5.8 Fordeling av gavemidler	12
5.9 Oppfølging	12
6. Innkjøp og krav til leverandører	15
6.1 Vår innkjøpspolicy	15
6.2 Våre krav til leverandører og underleverandører	15
6.2.1 Menneskerettigheter	15
6.2.2 Arbeidsforhold	16
6.2.3 Miljøstyring	16
6.2.4 Etisk virksomhet	17
6.2.5 Rapportering	17
6.3 Sanksjoner ved brudd på Sparebanken Vest sin innkjøpspolicy	18
7. Våre investeringer og eierstyring	18
7.1 Bærekraft i investeringer	18
7.2 Vurdering av etikk, miljø, samfunnsansvar og bærekraft i investeringer	19
7.3 Investeringer i likviditetsporteføljen	19
7.4 Investeringer i ventureporteføljen	20
7.5 Spesielt om selskaper der vi overtar eierposisjoner gjennom restrukturering	20
7.6 Sparebanken Vest som distributør av verdipapirfond	20

7.6.1	Krav til fondsleverandører	21
7.6.2	Valg av fondsleverandører	21
7.6.3	Oppfølging av fondsleverandører og fondsutvalg	23
7.6.4	Fremstilling av etisk profil og avkastning	24
7.6.5	Overordnet beskrivelse av krav til systemer og oppfølging	24
8.	Vurderinger knyttet til enkeltbransjer og generelle kriterier for investering/finansiering	25
8.1	Vurdering av etikk, miljø, samfunnsansvar og bærekraft i kredittgivning	26
8.2	Vurderingsprosessen for bedriftskunder	27
8.3	Bransjespesifikke samfunnsansvars risikoer og kontroversielle aktiviteter	27
8.4	Vurderingsverktøy	28
8.5	Oppfølging av kunder	28
9.	Vurderinger knyttet til enkeltbransjer og generelle kriterier for investering/finansiering	29
9.1	Generelle krav	30
9.1.1	Eierstyring, hvitvasking og korrupsjon	30
9.1.2	Ansattes rettigheter	30
9.1.3	Likestilling og barnearbeid	31
9.1.4	Utnytte kriser og sårbare individer	31
9.1.5	Vannvern	31
9.1.6	Vern av naturmangfold	32
9.1.7	Genmodifiserte organismer	32
9.1.8	Miljøgifter	32
9.1.9	Økt andel sertifisert gjeld og green bonds	32
9.1.10	Rapportering	33
9.2	Bransjevurderinger	33
9.2.1	Omstridt våpenproduksjon, pornografi og tobakksindustri	33
9.2.2	Gruvedrift og metallutvinning	34
9.2.3	Kullkraft, kullutvinning og annen energiproduksjon	34
9.2.4	Skipsfartsnæringen	35
9.2.5	Bærekraftig landbruk, jordbruk og skogsdrift	36
9.2.6	Fiskeri	37
9.2.7	Oppdrettsnæring	37
9.2.8	Bærekraftig finansnæring	38

9.2.9	Eiendomsselskap og eiendomsutvikling	38
9.2.10	Transportselskap og luftfart	38
9.2.11	Energiproduksjon og ren energi	38

1. Bakgrunn, formål og omfang

“Alt vi gjør, gjør vi for å bidra til at livet på Vestlandet skal bli enda litt bedre.”

Sparebanken Vest sin visjon er å bidra til å gjøre livet på Vestlandet enda litt bedre. Vi ønsker å være et forbilde for hvordan næringslivet kan bidra til samfunnet på Vestlandet, og erkjenner at vår oppgave som samfunnsborger er større enn det loven pålegger oss. Sparebanken Vest skal bidra gjennom våre egne prosesser, hvilke prosjekter og kunder vi finansierer, og hvordan vi opptreer overfor kunder, samfunn og miljø.

Dette dokumentet beskriver våre prinsipper for utøvelse av etikk og samfunnsansvar i egen forretning, i møte med våre kunder, hvilke virksomheter vi investerer i, hvilke krav vi legger på våre leverandører, og hva vi legger vekt på for å oppnå bærekraft i drift, selskapsstyring og eierskap. Retningslinjene skal sikre at Sparebanken Vest ikke medvirker til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, hvitvasking og terrorfinansiering, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.

Prinsippene omfatter også alle produkter og tjenester banken formidler til privatpersoner, bedrifter og husholdninger. Retningslinjene skal sikre at det er klare konsekvenser ved manglende etterlevelse, og at brudd gir konsekvens for distribusjon og finansiering.

2. Vår historie og rolle

Sparebanken Vest ble opprettet i 1823, av og for vestlendinger. Vi har et bankende hjerte for Vestlandet, vestlendingen og vestlendingens virke. Våre sterke bånd til regionen vår driver et samfunnsengasjement som går utover vårt samfunnsoppdrag som regional bank. Vi er i dag landets tredje største sparebank, med mer enn 250.000 person- og bedriftskunder.

Gjennom hele vår historie har vi jobbet for at lokalsamfunnet har hatt de beste vekstvilkårene og utvikler seg bærekraftig. Dette arbeidet skal vi fortsette med, og det betyr å ta ansvar både for lokalmiljø og globalt miljø.

Arbeidet spenner over en rekke roller og tema. Vi skal blant annet ta godt vare på våre ansatte og arbeidsmiljøet, vi skal ha grundige prosedyrer for å hindre korrupsjon og hvitvasking, og vi skal jobbe aktivt for å redusere vår miljøbelastning, både direkte og indirekte. Dette dokumentet beskriver hvordan Sparebanken Vest skal utøve sin mulighet til å påvirke samfunnet i sin rolle som:

- Sparebank og arbeidsgiver
- Samfunnsaktør, giver av gavemidler og sponsorat
- Investor og distributør av verdipapirfond
- Kredittgiver og finansieringskilde

3. Samfunnsansvar i vår forretning

World Business Council for Sustainable Development beskriver bedriftenes samfunnsansvar: «Bedriftenes samfunnsansvar forplikter en bedrift til å bidra til å skape en bærekraftig økonomisk utvikling i samarbeid med de ansatte, deres familie, lokalsamfunnet og samfunnet for øvrig, for å øke livskvalitet.»

Som selskap har vi behov for å se sammenhengen mellom forretningsvirksomhet, samfunn og miljø. Vårt viktigste bidrag er å utvikle en ansvarlig og lønnsom forretningsvirksomhet gjennom bankvirksomhet, og bidra til at bedrifter og enkeltmennesker får tilgjengelig ressurser, kan ta i bruk teknologi og skape jobber, inntekter og velstand. Men for at dette skal være økonomisk bærekraftig, må det også tas sosiale og miljømessige hensyn. I dette dokumentet er disse hensynene definert som etikk- og bærekraftshensyn og kriterier, særlig innenfor temaene etikk, miljø, eierstrukturer, arbeidstakerrettigheter, og økonomisk kriminalitet.

Våre forpliktelser er basert på anerkjente internasjonale retningslinjer, som:

- FNs verdenserklæring for menneskerettigheter
- The UN Global Compact
- The OECD's Guidelines for Multinational Companies
- The UNEP FI Statement
- The UN Principles for Responsible Investments (PRI)
- The UN Guiding Principles on Business and Human Rights

Sparebanken Vest jobber med samfunnsansvar både på strategisk nivå, i hverdagen og gjennom å gjøre tilgjengelig god rapportering. Sparebanken Vest er tilsluttet UN Global Compact, og jobber aktivt for at vår aktivitet er forenlig med global bærekraft. Tilslutning til initiativet forplikter oss til å bygge vår strategi og operasjonelle prosesser i henhold til prinsipper om menneskerettigheter, arbeidsmiljø, miljø og korrupsjon.

Rapportering er en sentral del av oppfølging av måloppnåelse og åpenhet rundt arbeidet med samfunnsansvar. Sparebanken Vest har som ambisjon å gjøre tilgjengelig relevante data, ta i bruk gode måltall og rapportere på disse i miljøfyrtårnsrapportering og årsrapport.

I dette dokumentet vil vi ta i bruk ulike benevnelser knyttet til samfunnsansvarsutøvelse, og sentralt i dette ligger bærekraft og ESG:

Bærekraftig utvikling defineres i Brundtlandrapporten i 1987 som utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov. Begrepet legger til grunn at for å oppnå bærekraft må både økonomiske, samfunnsmessige og miljømessige hensyn ivaretas for å oppnå levedyktige og rettferdige samfunn på sikt.

ESG er en internasjonalt brukt forkortelse for ordene Environmental, Social and Governance, eller på norsk; miljø, sosiale og styringsfaktorer. Disse faktorene brukes for å bedømme selskap på andre måter enn kun finansielle resultater.

4. Vår rolle i samfunnet

Sparebanken Vest driver bank-, investering-, forsikring- og finansieringsvirksomhet i Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane. I det følgende kapittelet beskrives hvordan vi jobber med samfunnsansvar i våre interne forretningsprosesser og med våre kunder, i tillegg til hvilke prosjekter og virksomheter vi finansierer gjennom kreditt og i investeringer. I de ulike rollene har vi ulike muligheter til å drive samfunnsansvar, og det er derfor viktig å skille mellom de ulike rollene og hvilke verktøy vi har tilgjengelig. Våre grunnprinsipper, verdier og holdninger ligger til grunn for alle vurderinger, men verktøyet for påvirkning kan variere. Kapitlet tar for seg ulike roller og hvordan vi jobber med å ta samfunnsansvar:

- *Interne prosesser og krav til våre egne prosesser, medarbeidere og leverandører*

Som organisasjon påvirker vi våre kunder, medarbeidere, arbeidsmiljø, klima og lokalt miljø i den daglige driften gjennom blant annet våre ansettelsesprosesser, oppfølging av medarbeidere og ledere, leverandørvalg og innkjøp, drift av bygninger og transport. Banken deler hvert år ut gavemidler som muliggjøres av en lønnsom bankdrift. Fordelingen av disse midlene inngår også i disse interne prosessene.

- *Investeringer på egen bok og investeringsprodukter som tilgjengeliggjøres for våre kunder*

Som investor av egne midler og eier av en aksjeportefølje har vi ansvar for at de investeringene vi har, bidrar til en bærekraftig utvikling både på Vestlandet og globalt. Når det gjelder investeringsprodukter for våre kunder, er det vesentlig for oss at de skal ha tillit til at vi gir de beste rådene, og vektlegger at de valgene de gjør skal være bærekraftige på sikt. De produktene som gjøres tilgjengelige for kundene skal ha en god samfunnsansvarlig profil og forvaltes i henhold til FNs prinsipper for bærekraftig investering, for å unngå investeringer i enkelte bransjer og enkeltstående selskaper som har særlig negativ påvirkning på lokalt og globalt samfunn.

- *Finansieringskilde for prosjekter og næringsvirksomhet på Vestlandet*

Våre kunder skal ha tillit til at vi gir råd og finansiering som bidrar til langsiktig og bærekraftig vekst både for den enkelte bedrift og prosjekt, men også for Vestlandet som region. Vi bidrar til dette gjennom å rådgi kunden til å gjøre gode finansielle valg og sikre at vi finansierer virksomheter som driver på lovlig grunnlag. Vi er i prosess med å etablere retningslinjer for å vurdere operasjonelle risikofaktorer som brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.

5. Våre prosesser

Interne prosesser i Sparebanken Vest skal ha en høy etisk standard, og gjøre at banken bidrar til en bærekraftig utvikling for forretningen, økonomien, samfunnet og klima/miljø.

5.1 Organisasjon, kapasitet og kompetanse

Sparebanken Vest skal ha en organisasjon med kapasitet og kompetanse til å gjennomføre gode samfunnsansvarlige beslutninger på alle nivå.

Opplæringstiltak som omhandler etikk er viktig for å styrke bankens kompetanse og øke bevissthet om etiske risikoner. Alle personer som er direkte involvert i kredittgivning til næringsvirksomhet eller investeringsbeslutninger skal være kjent med våre prinsipper for samfunnsansvarlig finansiering. Prinsippene er styrende for hva det lånes penger til, investeres i, samt hvordan vi skal opptre og påvirke i felles investeringsbeslutninger i selskaper hvor vi ikke har en dominerende posisjon. Etikk og god rådgivningsskikk er også en sentral del av autorisasjonsordningen for finansrådgivere.

Banken har gode rutiner for varsling om kritikkverdige forhold og eventuelle brudd på de etiske retningslinjene. Rutiner for hvordan varsling skal skje, er lett tilgjengelig for medarbeiderne gjennom bankens HMS-håndbok og på bankens intranettside. Varsling av slike saker skal enten gjøres til nærmeste leder eller gjennom avviksskjema for varsling på intranettet, som går til konserndirektør Organisasjon og Utvikling, hovedverneombud eller Chief Compliance Officer. I tillegg til intern varsling er det inngått avtale med en ekstern tredjepart som kan motta og behandle varsler. Dette særlig for å sikre habilitet. Varsel om brudd behandles konfidensielt, og medarbeidere er beskyttet mot represalier eller lignende som følge av slik varsling. Parallelt med varsling av kritikkverdige forhold, bistår også divisjon Organisasjon og Utvikling i saker som omhandler øvrige konflikter og forhold mellom medarbeidere.

5.2 Arbeidsmiljø og ansettelse

Sparebanken Vest skal være en attraktiv arbeidsplass, og vi ser på våre ansatte som viktige ressurser for at vi skal kunne gi gode tjenester til kundene våre. Vi skal behandle kunder med tillit og respekt, og gi faglige og etisk forsvarlige råd basert på nødvendige kvalifikasjoner og kunnskap om kundens situasjon.

Alle våre ansatte har full frihet til å organisere seg i fagforeninger, og banken gjennomfører kollektive forhandlinger i henhold til avtalen med de ulike fagforeningene.

Sparebanken Vest skal arbeide for å forhindre diskriminering iht. gjeldende regelverk. Dette gjøres bla. i forbindelse med rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter.

Vi er IA-bedrift (inkluderende arbeidsliv), og jobber mot et inkluderende arbeidsmiljø og redusert sykefravær. I tillegg til arbeidet med inkludering har vi et omfattende HMS-arbeid som banken løpende diskuterer med verneombud, bedriftshelsetjeneste, tillitsvalgte og NAV.

Kompetente medarbeidere er svært viktig for banken, og banken har ulike opplæringsprogrammer for medarbeidere. Til tross for de store endringene vi har vært gjennom har vår årlige organisasjonsundersøkelse svært høy svarprosent (85%) og viser høy grad av eierskap, engasjement og tilfredshet med Sparebanken Vest som arbeidsgiver.

5.3 Likestilling

Sparebanken Vest har nulltoleranse for alle former for diskriminering i ansettelsesprosesser og på arbeidsplassen. Dette inkluderer verbal, fysisk og seksuell trakassering.

Sparebanken Vest arbeider målrettet for å fremme likestilling. Menn og kvinner skal ha like muligheter for utvikling, lønn og karriere i banken. I 2017 var kvinneandelen i banken 52 % av alle ansatte, 57 % i konsernledelsen, 40 % på andre ledernivå samlet, og 40 % i styret. I tillegg til kjønnsandel måler og rapporterer vi lønnsbalansen mellom menn og kvinner i årsrapporten vår. I 2017 hadde kvinner på de to øverste stillingsnivåene i gjennomsnitt noe høyere lønn enn menn, mens kvinner på de to laveste stillingsnivåene i gjennomsnitt hadde noe lavere lønn enn menn.

Sparebanken Vest sitt likestillingsprinsipp innebærer fokus på likestilling i alle våre prosesser, herunder blant annet i ansettelses-, søknads-, lønns- og karriereprosesser. Bedriften har pt. et eget organ som behandler ansettelser og lønn. Denne består av representanter fra bedriften og fra tillitsvalgte. Dette organet skal bidra med å sikre likebehandlingsprinsippet i disse sakene.

Vi jobber aktivt med å utvikle og beholde flere kvinner i bankens ledelse på alle nivå. Et av tiltakene for å sikre videre utvikling er et eget lederutviklingsprogram for kvinnelige ledere i banken. Vi har også utviklet egne retningslinjer for godtgjørelsesordningene våre, det beregnes bonus for lønnet foreldrepermisjon. Vi legger til rette for at mannlige medarbeidere kan benytte mulighetene til å ta ut foreldrepermisjon ut over den fastsatte fedrekvoten. Vi arbeider med å fremme likestilling gjennom aktive tiltak innen rekruttering, lønn, forfremmelsesprosesser, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Det er nedsatt en likestillingsgruppe og det utarbeides en likestillingspolicy som skal implementeres og offentliggjøres i løpet av høsten 2018. Våre etiske retningslinjer for ansatte skal sikre at ingen av våre kunder blir utsatt for diskriminering på grunnlag av kjønn.

5.4 Etikk

Tillit er helt sentralt for vår virksomhet. Vi er avhengige av at kunder, offentlige myndigheter og samfunnet forøvrig kjenner Sparebanken Vest som en virksomhet med høy etisk standard. Alle Sparebanken Vests ansatte skal kjennetegnes ved at de har en høy etisk standard, og hver enkelt skal vise tillitsvekkende adferd, være ærlige og redelige, og opptre henhold til de normer, regler og lover som gjelder i samfunnet. Alle ansatte er pålagt taushetsplikt, og taushetsplikten gjelder også overfor utenforstående kolleger.

Sentralt i vår etiske holdning er respekten for kundene våre og samfunnsoppdraget vi utfører. Vi skal ikke utnytte kriser eller sårbare individer til overdreven økonomisk gevinst. Vi har grundige rutiner og systemer for risikovurdering av kunder som vi legger til grunn før vi tilbyr finansielle

produkter og tjenester, og vi tilstreber at også kundene selv skal forstå vilkår og risiko som disse produktene innebærer. Vi tilbyr ikke kreditt til kunder som åpenbart ikke kan betjene lånet eller som har en uønsket etisk adferd.

Sparebanken Vest har opprettet egne etiske retningslinjer som gjelder for alle ansatte i banken. Dette dokumentet er en del av vår ansettelseskontrakt. Videre skal retningslinjene diskuteres med alle nyansatte som del av innføringen i bankens virksomhet. Alle autoriserte og godkjente rådgivere gjennomfører også en samtale om etikk som del av den årlige kompetanseoppdateringen. Vi jobber kontinuerlig med å forbedre våre etiske retningslinjer og tilpasse disse til tiden vi lever i.

5.5 Åpenhet og rapportering

Banken skal opptre på en åpen, ærlig og redelig måte om bankens virksomhet og tjenester, og gjøre tilgjengelig saklig, ærlig og relevant informasjon om bankens prosesser.

Sparebanken Vests årsrapport er det viktigste dokumentet for rapportering om vår virksomhet. Årlig utføres et miljøregnskap for banken av Cemasy, hvor resultatet publiseres i en miljørapport. Tidligere har vi publisert en egen samfunnsansvarsrapport i tillegg til årsrapporten, men vi er nå i ferd med å gjennomføre endringer i rapportering av samfunnsansvar og bærekraftstema. Målet er at rapportering på samfunnsansvarstema i større grad integreres i årsrapporten - på samme måte som at samfunnsansvar skal være integrert i bankens forretningsprosesser. Vi vil definere de mest sentrale temaene knyttet til bankens strategi innenfor samfunnsansvar, definere kvantifiserbare mål og sikre samsvar med relevante internasjonale standarder i måling og oppfølging.

Sparebanken Vest er tilsluttet UN Global Compact, og rapporterer årlig om vårt arbeid og våre forpliktelser innen menneskerettigheter, arbeidsmiljø, miljø og anti-korrupsjon. Denne rapporten publiseres og er offentlig tilgjengelig.

I 2018 vil en ekstern aktør gjennomføre en ESG-analyse av Sparebanken Vest på oppdrag fra oss, og vi vil offentliggjøre vår ESG-score når rapporten er klar.

Bærekraft og miljø er et satsningsområde for banken fremover, og i 2018 har vi startet arbeidet med å jobbe frem en overordnet bærekraftstrategi for Sparebanken Vest.

5.6 Miljø

Sparebanken Vest har forpliktet seg gjennom UN Global Compact til å støtte et føre-var-prinsipp knyttet til miljøutfordringer, å ta initiativ for å fremme økt ansvarlighet for miljø og oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlige teknologier. Verdens ledere ble i Parisavtalen i 2015 enige om at den globale oppvarmingen må holdes godt under to grader - og vi skal tilstrebe 1,5 grad - for at vi skal unngå farlige klimaendringer. Dette vil kreve at vi omstiller oss på mange samfunnsområder. Sparebanken Vest er bevisst vårt ansvar i å bidra til å nå Parisavtalens klimamål.

Derfor har vi som mål å redusere vårt eget klimaavtrykk med mer enn 40 % (132 tonn CO₂) innen 2030. Som et ledd i dette arbeidet har vi besluttet at vår virksomhet skal være klimanøytral, med virkning fra høsten 2018. Pr. 1.11.18 innfrir vi disse forpliktelsene gjennom å følge FNs krav til klimanøytrale bedrifter, definert gjennom initiativet Climate Neutral Now.

Vi oppfyller kravene til klimanøytralitet etter følgende kriterier:

- Vi publiserer årlig et godkjent klimaregnskap for vår virksomhet, gjennomført av CEMAsys.com AS.
- Vi har gjort en evaluering av vårt forbruk, og satt mål for å redusere utslippene.
- Vi kompensere restutslippene våre gjennom kjøp av godkjente klimakvoter.

Gjennom det årlige energi- og klimaregnskapet holder vi oppsikt med våre egne klimautslipp, både direkte gjennom transport, og indirekte gjennom innkjøpt energi. Regnskapet viser en betydelig reduksjon i utslippene både i transport, elektrisitet og avfall i løpet av de to siste årene, noe som er resultat av et bevisst arbeid og tiltak over tid. Vi jobber kontinuerlig med å få til ytterligere reduksjoner.

Sparebanken Vest har satt som mål å være klimanøytral også med våre investeringer innen 2020. Vi oppfordrer også våre kunder, leverandører og sponsorater til å bli klimanøytrale, og å offentliggjøre deres utslipp og klimatiltak. Vi jobber med ytterligere tiltak for å redusere utslippene i 2018-2019.

Bankens hovedkontor i Jonsvoll ble Miljøfyrtårn-sertifisert i september 2017, og det er lagt en plan for å sertifisere alle bankens lokalkontorer. Miljøfyrtårnsertifiseringen er en ekstern verifisering av Sparebanken Vest som bekrefter at banken oppfyller et sett kriterier og gjennomfører tiltak for mer miljøvennlig drift og godt arbeidsmiljø.

Jonsvoll er et moderne bygg med en sentral plassering i Bergen sentrum, godt tilrettelagt for tilkomst via kollektivtransport. I valg av løsninger for bygget ble det lagt vekt på en arkitektur som spiller på lag med bydelen og nærmiljøet, og det er stilt strenge energi- og miljøkrav. All oppvarming skjer med fjernvarme i radiatorer og vannbåren gulvvarme. Kjøling skjer via ventilasjon med sjøvann som kjølemedium. Bygget er tilknyttet bossnettet i Bergen og avfall håndteres gjennom store resirkuleringsstasjoner i alle deler av bygget. Sparebanken Vest har i dag et strømforbruk som er 100% fra fornybare kraftkilder, og vi sikrer at strømlleverandør kan knytte leveransen til spesifikke kraftanlegg gjennom sertifikater.

Vi ønsker å gi våre kunder muligheten til å gjøre bevisste valg for klima og miljø gjennom å tilby spareprodukter med en bærekraftig profil, gjennom vårt grønne fond for personkunder.

5.7 Eierstrukturer, skatt og holdning til korrupsjon

En viktig del av bankens samfunnsansvar er å begrense mulighetene for økonomisk kriminalitet. Dette gjøres blant annet ved å ha et robust system og gode retningslinjer for å hindre og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Sparebanken Vest har en nulltoleranse for korrupsjon og alle andre former for økonomiske misligheter, enten det er å motta eller tilby bestiktelser eller andre fordeler. SPVs forretningsmodell og samfunnsrolle bygger på tillit, og derfor må SPV til enhver tid ta stilling til korrupsjonsrisiko og ta avstand fra alle aktiviteter som medfører risiko for korrupsjon og andre misligheter. Avhengighetsforhold som oppstår i forbindelse med korrupsjon kan gi skadevirkninger langt utover det som direkte følger av de økonomiske fordelene;

korupsjon fører blant annet til økonomiske skadevirkninger, konkurransevridning og det undergraver samfunnsstrukturen.

Sparebanken Vest er i prosess med å etablere tydelige retningslinjer for samhandling med tredjeparter. Formålet er å sikre at Sparebanken Vest og ansatte ikke havner i situasjoner som eksponerer både den ansatte og Sparebanken Vest for straffeansvar, eller påfører banken omdømmetap.

Vi krever at forvalterne våre skal ha rutiner for å sikre at de investerer i selskaper som er åpne om eierstrukturer, i tillegg til å redegjøre for hvor mye de betaler i skatt i alle land der de har virksomhet. Dersom det ikke er etablert egne lov- og forskriftskrav om internasjonal skatt og handel, er det et krav om at Wolfsberg-prinsippene etterlevs. Alle forvaltere skal også etterleve Wolfsberg-prinsippene i arbeidet med å forhindre hvitvasking og skjulte eierforhold og transaksjoner egnet for å hvitvaske. Vi avstår fra å være involvert i rådgivning knyttet til plasseringer der formålet er å unndra skatt. Dette gjelder også for distribusjon av tjenester fra andre rådgivere eller produkter for forvaltere som oppmuntrer til skatteunndragelse eller hvitvasking.

5.8 Fordeling av gavemidler

Sparebanken Vest har gjennom sin historiske forankring i sparebanksystemet og eierstruktur to distinkt forskjellige formål, men som er knyttet sammen. Det første er den rene kommersielle virksomheten gjennom selve bankdriften. Hensikten med denne er å oppnå økonomiske resultater. Den andre er målsetningen om å bidra til allmennyttige formål gjennom disponering av bankens overskudd. Et sterkere økonomisk resultat gir større potensial for gavetildeling, samtidig som en god seleksjon og forvaltning av allmennyttige prosjekter vil kunne styrke vårt omdømme og posisjon.

Vår kapasitet til engasjement er vår viktigste differensiator. Dette engasjementet tar vi ut på ulike arenaer. Fra bidrag til den lokale festivalen, til tiltak som støtter utdanning og oppvekst. Videre skal vi bidra til vekst innenfor næringslivet på Vestlandet, med å skape arenaer for møteplasser på tvers av bransjer, med å tilrettelegge for entreprenørskap og nødvendig bransjeomstilling.

Vi har definert et sett kriterier og en prosess for fordeling av gavemidlene. Alle som ønsker har mulighet til å søke midler gjennom våre nettsider. Beslutning om støtte gjøres i samråd mellom hovedkontor og lokalkontor og kommuniseres kontinuerlig gjennom våre digitale kanaler og gjennom våre hjertebankarrangement. Vi er bevisst at prosjektene som mottar gavemidler skal støtte opp under bærekraft og etikk hos gavemottaker.

5.9 Oppfølging

Revidering av dokumentasjon for etterlevelse av samfunnsansvar, etikk, hvitvaskingsregler, krav til åpenhet, eierstyring og implementering av bærekraftskriterier i egne prosesser, kreditt og investering, skal som et minimum gjennomgås årlig. Revideringen innbefatter også gjennomgang og oppfølging av nødvendige forbedringstiltak knyttet til prosesser og rutiner.

5. 10 Forbrukerrettigheter

Kunden står i sentrum for alt vi gjør i banken. Det er i vår fremste interesse å ivareta kundens behov, og våre rutiner og interne opplæring er utarbeidet med dette formålet.

5.10.1 Klagehåndtering

Banken har rutiner på plass for å håndtere klager fra kunden. Skjema for klager og refusjon ligger tilgjengelig på våre nettsider.

Som klage etter denne rutinen regnes et uttrykk om misnøye overfor banken knyttet til handling eller unnlattelse gjort av banken eller av banken sine ansatte eller tillitsvalgte i forbindelse med deres arbeid eller verv for banken, og som ikke blir løst der og da i samråd med klager. Det regnes ikke som klage når kunden sitt formål er å forhandle om vilkår. Reklamasjoner på betalingstransaksjoner blir regnet som klager dersom kunden ikke aksepterer avslag på refusjonskrav. Banken er også tilknyttet Finansklagenemda, som er et alternativ til de ordinære domstolene. I alle klager der kunden ikke får medhold, informeres kunden om klageadgang i Finansklagenemda. I utgangspunktet retter Sparebanken Vest seg etter vedtak fattet i Finansklagenemda. Klagebankene mottar, blir rapportert internt til vår avdeling for Compliance, som en gang i året rapporterer videre til Finanstilsynet. Vi jobber kontinuerlig for å bedre våre rutiner slik at vi reduserer antall klager fra kunder til et minimum.

5.10.2 Ivaretagelse av kunder med betalingsproblemer

Banken tar ansvar for å sikre at forbrukere ikke kommer i en situasjon med for høy gjeld, gjennom vår kredittpolicy som regulerer hvor mye en kunde kan ta opp i lån i banken.

I tilfeller der kunden av ulike grunner likevel har kommet opp i en situasjon med for høy gjeld / betalingsproblemer, går vi i dialog med den kunden dette gjelder, og prøver i fellesskap å løse kundens problem. Dette gjelder spesielt kunder som har boliglånet sitt i vår bank.

Banken innhenter informasjon om betalingsanmerkning for kunder som ønsker nytt låneopptak. Dette hentes fra Bisnode, og kunden informeres om bruk av tredjepart.

5.10.3 Personvern

Banken respekterer kundenes personopplysninger og har grundige krav til håndtering av personvern i henhold til GDPR.

Våre rutiner for saksbehandling av personvernordrer har som formål å sikre at Sparebanken Vest på en tilgjengelig måte tar imot personvernordrer fra kunder og andre registrerte, og

ivaretar sikkerheten ved utlevering av personopplysninger for ordrer som er ferdig behandlet. I forbindelse med innføringen av GDPR, må alle ansatte gå igjennom et opplæringsprogram om forordningen.

5.10.4 Svindel og tyveri

Bankens «Policy uønsket adferd» tar for seg prosedyre og ansvarsfordeling i forbindelse med svindel og tyveri. Denne policyen omfatter straffbare handlinger, og blir godt ivaretatt av en person innen vårt arbeid mot bedrageri som er dedikert til å håndtere disse sakene. Det gjelder både når banken er forsøkt svindlet, og eventuelt kunden.

5.10.5 Ivaretakelse av kundens interesser

Banken har i sin opplæring av rådgivere strenge retningslinjer for å unngå utnyttelse av kunder for bankens økonomiske gevinst. Dette ivaretas ved at alle rådgivere må være autoriserte finansanalytikere gjennom autorisasjonsordningen.no. Rådgiverne skal gi tydelig informasjon om risiko og avgifter for produkter, ikke anbefale produkter som kundene ikke trenger, og unngå å tilby produkter som medfører høy gjeld.

Rådgiver må i alle kundemøter som gjelder sparing innom disse spørsmålene som skal registres og lagres i våre interne RPM-systemer. Her tar banken også stikkprøver for å se at dette etterleves.

Gjennom autorisasjonen må rådgiver også gjennom opplæring for å unngå interessekonflikter mellom banken og kunden. Dette skal rådgiver være oppmerksom på i kundemøter, spesielt når det gjelder alternativ sparing.

5.11 Tilgjengelighet og åpenhet for forbrukerne

Vi er opptatt av å være en bank som er tilgjengelig for kunden uansett hvor de bor, og hvordan de ønsker å nå oss, innenfor markedsområde ihht bankens overordnede kredittstrategi. Sparebanken Vest har valgt å beholde kontorer også utenfor de store byene, og vi har 33 filialer over hele Vestlandet. Vi har fokus på å tilby enkle digitale tjenester for alle gjennom nettbank og mobil, men vi tilbyr også tradisjonelle banktjenester i filialer, gjennom telefonbank og brevgiro. Det er valgfritt for kundene hvordan de ønsker å komme i kontakt med oss. Tilgjengelighet og den personlige relasjonen med kunden er viktig for oss, og vi jobber mye for å imøtekomme kundens behov på dette området.

Vårt hovedkontor er universelt utformet for å sikre tilgjengelighet for bevegelseshemmede. Vi har satt i gang et arbeid med fornyelse av hele kontornettet i tråd med oppdaterte byggeforskrifter, herunder universell utforming som sikrer tilgjengelighet for alle.

Våre digitale tjenester er designet med hensyn på enkelhet, brukervennlighet og tilpassing til ulike behov for brukeren. Universell utforming er viktig også i utviklingen av våre digitale kanaler, og utøves ved å involvere brukergrupper som representerer en full bredde i befolkningen. Dette er en svært viktig del av vårt utviklingsarbeid.

Banken har full åpenhet om kostnader og gebyrer, og kunden blir informert i forkant om endringer i disse. Kunden skal alltid informeres i tilfeller hvor det påløper ekstra kostnader for banktjenester.

Det er gratis å åpne konto hos Sparebanken vest, og banktjenestene våre er ikke knyttet til betingelser om kjøp av andre varer eller tjenester.

6. Innkjøp og krav til leverandører

Sparebanken Vest har i norsk målestokk et stort årlig anskaffelsesvolum. Vi er våre leverandørers kunder og har derfor makt til å påvirke hvordan leverandørene våre tar ansvar for bærekraftig verdiskaping.

6.1 Vår innkjøpspolicy

Som grunnplanke krever vi at alle våre leverandører følger norske lover og forpliktende internasjonale avtaler. Kravene er nedfelt i vår innkjøpspolicy, og kan oppsummeres under følgende hovedområder:

- Menneskerettigheter
- Arbeidsforhold
- Miljøstyring
- Etisk virksomhet
- Rapportering

Formålet med vår innkjøpspolicy er å fremme ansvarlige leverandørkjeder for å sikre og ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter, bærekraftig utvikling og forsvarlig miljøhåndtering. Alle inngåtte leverandøravtaler skal inkludere dokumentasjon knyttet til leverandørens samfunnsansvar, samt helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Dokumentasjonen skal bekrefte at leverandøren etterlever alle lokale, nasjonale og internasjonale lover, regler og øvrige bransjeprinsipper. De samme kravene stilles til leverandørens underleverandører.

6.2 Våre krav til leverandører og underleverandører

Vi stiller krav til våre leverandører og underleverandører i henhold til menneskerettigheter, arbeidsforhold, miljøstyring, etisk virksomhet og rapportering. Disse kravene er spesifisert i en egenerklæring som må undertegnes av alle leverandører.

6.2.1 Menneskerettigheter

Sparebanken Vest krever at leverandørene våre skal avstå fra brudd på menneskerettighetene, som beskrevet i FNs verdenserklæring for menneskerettigheter, både i egen organisasjon og

bakover i verdikjeden. Leverandører som inngår leverandøravtaler med oss skal følge prinsippene for etisk handel, og følgende punkter er vurdert til å være av særlig betydning:

Etisk handel skal fremme:

- trygge arbeidsplasser
- regulære ansettelser med arbeidskontrakter
- regulert arbeidstid
- lønn som det går an å leve av

Etisk handel skal forhindre:

- barnarbeid
- seksuelt misbruk av barn
- tvangsarbeid
- diskriminering av folkegrupper (kvinner, minoriteter, politisk orientering)

6.2.2 Arbeidsforhold

Vi krever at leverandørene våre overholder alle lokale, nasjonale og internasjonale regler vedrørende ordnede arbeidsforhold, herunder bl.a. lønn, arbeidstid, ikke-diskriminering i ansettelsesprosesser og på arbeidsplassen, organisasjonsfrihet, retten til kollektive forhandlinger og helse, miljø og sikkerhet. Vi stiller krav til leverandørene at de ikke under noen omstendighet skal dra fordel av arbeidsforhold i egen organisasjon, hos samarbeidspartnere eller underleverandører som bygger på utnyttelse, urimelighet eller misbruk av noe slag. Utenlandsk arbeidskraft skal sikres like arbeidsvilkår som øvrige norske arbeidstakere, og for leverandører av renholdstjenester krever vi at godkjenning og oppføring i renholdsregisteret hos Arbeidstilsynet, skal foreligge.

6.2.3 Miljøstyring

Sparebanken Vest har fokus på lavest mulig miljøbelastning i anskaffelsesprosesser. Leverandørene våre skal til enhver tid oppfylle eller ligge i forkant av offentlige miljøkrav, samt sikre energi- og råstoffeffektive produksjonsmetoder. I forbindelse med Miljøfyrtårnsertifiseringen har vi tatt i bruk verktøyet «Kartlegging av leverandører» og integrerer dette i vårt innkjøpssystem. Kartleggingen gjennomføres kontinuerlig og gir oss en oversikt over leverandører som er sertifisert i henhold til Miljøfyrtårn, ISO-14001, EMAS, Svanemerket, eller liknende. Vi vil også jobbe for å påvirke våre faste og mest sentrale leverandører til å miljøsertifisere seg.

Vi stiller krav til at leverandørene våre kartlegger alle miljørisikoer som kan foreligge forbundet med sin virksomhet, og sikrer at drift er i samsvar med lokale og nasjonale miljøstyringslover og -regler. Leverandørene må ha utarbeidet en «miljøpolicy» tilpasset deres bransje med klare mål for miljøstyring og viktigste utfordringer knyttet til disse.

Leverandørene skal jobbe proaktivt for å redusere virksomhetens eventuelle negative påvirkning på miljøet, med spesielt fokus på redusert forbruk, avfallsgjenvinning samt innføring og bruk av miljøvennlig teknologi i produksjonsprosesser, og kunne vise til stadig forbedring gjennom rapportering og oppfølgingssystemer.

Varer og tjenester som leveres til Sparebanken Vest skal være produsert på en slik måte at det økologiske mangfoldet ivaretas og at arealer og naturressurser forvaltes på en mest mulig bærekraftig måte. Ved evaluering av tilbud i forbindelse med tilbudsforespørsler, vil vi i stor grad vektlegge om leverandørene er miljøsertifisert.

Banken krever at leverandørene våre ikke tilbyr eller leverer produkter av tropisk tømmer. Leveranse av kopipapir, konvolutter og øvrige trykksaker skal tilfredsstille miljømerkingskravene til Svanen eller EU-blomsten. IKT-utstyr som leveres til banken skal ikke inneholde helse- og miljøskadelige kjemikalier, samt ha lavt energiforbruk.

Ved anskaffelse av biler setter Sparebanken Vest følgende krav:

- Innkjøp og leasing av nye personbiler, bilgruppe M1, CO2 utslipp skal ikke overstige 130 g/km
- Innkjøp og leasing nye varebiler, bilgruppe N1, CO2-utslipp ikke overstige 210 g/km
- Innkjøp og leasing av nye biler til tjenestebruk skal kjøretøy med lavest mulig CO2 utslipp velges. Dette kan f.eks. være hybridbiler, biler med CO2-utslipp lavere eller lik 120 g/km, el-biler eller andre miljøvennlige alternativer i markedet.

6.2.4 Etisk virksomhet

Sparebanken Vest krever at leverandørene sikrer at virksomheten drives i samsvar med alle relevante lover og regler for etisk forretningspraksis, og arbeider proaktivt med å kartlegge og redusere risikoen for uetisk forretningspraksis. Vi stiller blant annet følgende krav for etisk virksomhet:

- Personlig og fortrolig informasjon skal oppbevares på en trygg måte og ikke utleveres uten tillatelse eller i brudd med gjeldende lover om data- og personvern
- Gaver eller andre fordeler som kan oppfattes som bestikkelser skal ikke tilbys våre ansatte, og slik praksis skal heller ikke aksepteres overfor egne ansatte
- Enhver form for hvitvasking skal tas avstand fra og leverandøren skal ta alle nødvendige forhåndsregler for å unngå at andre gjennom økonomiske transaksjoner benytter leverandøren for å hvitvaske penger
- Leverandørens virksomhet skal til enhver tid drives i henhold til gjeldende konkurranselovgivning og skal ikke delta i ulovlig prissamarbeid
- Leverandørene skal ha et varslingsystem hvor de ansatte skal kunne gi bekymringsmeldinger uten frykt for represalier

6.2.5 Rapportering

Vi krever at leverandørene kan rapportere og dokumentere hvilke tiltak som iverksettes for å sikre at kravene til samfunnsansvar etterlevs, samt at de bidrar til åpenhet og dialog ved brudd eller mistanke om brudd og iverksetter nødvendige utbedringstiltak umiddelbart. Dersom en leverandør mistenker brudd bakover i verdikjeden, skal vi bli varslet umiddelbart. Videre krever vi også at det kan gjennomføres revisjoner for å sikre at leverandørens samfunnsansvar følges opp og etterlevs, og at leverandørene så langt som mulig legger til rette for dette.

6.3 Sanksjoner ved brudd på Sparebanken Vest sin innkjøpspolicy

Sparebanken Vest kan foreta innsyn og revisjon i leverandørens rutineverk. Brudd på bestemmelsene om samfunnsansvar anses som kontraktsbrudd og kan gi grunnlag for heving av avtalen.

Dersom leverandørene ikke overholder ett eller flere av kravene i dette dokumentet, vil vi kunne be om at det gjøres forbedringer. Dersom bruddet ansees som vesentlig vil det bli betraktet som et avtalebrudd og banken vil revurdere avtalevilkårene, noe som kan medføre at avtaleforholdet avsluttes. Ved vurderingen av hva som utgjør et vesentlig avtalebrudd, vil det legges vekt på alvorlighetsgraden av selve bruddet og om bruddet medfører tap av omdømme eller fare for tap av omdømme for Sparebanken Vest.

7. Våre investeringer og eierstyring

Som investor og distributør av verdipapirfond til våre kunder har vi mulighet til å påvirke hvilke selskap som får finansiering, og hvordan eierskapet utøves.

7.1 Bærekraft i investeringer

Vi ønsker å bidra til at våre egne og kunders investeringer som gjøres gjennom våre kanaler skal være investert i selskap som gjør mer enn å oppfylle minimumskrav til bærekraft, miljø og ansvarlighet. For å oppnå dette må vi sette strenge krav til våre egne investeringer, og synliggjøre fordelene ved aktivt å søke produkter som gjør mer enn disse minimumskravene for kundene. Vi vil bruke vår sterke regionale posisjon og distribusjonskraft til å påvirke gjennom de kanaler vi har.

Sparebanken Vest har forpliktet seg til å gjøre det vi kan for å støtte opp om FNs bærekraftsmål gjennom UN Global Compact. For oss betyr dette at vi aktivt og kontinuerlig arbeider for å bidra til en mer bærekraftig utvikling gjennom egne handlinger og valg i driften, legger til rette for at kundene kan velge mellom et sett fond og fondsprodukter som legger til grunn gode prinsipper for bærekraftige investeringer, og at våre egne investeringer og finansieringsvirksomhet bidrar til bærekraftig utvikling både globalt og lokalt. Selskaper må kunne dokumentere at forvaltningsregler følges.

Sparebanken Vest skal sørge for at alle investeringer vi gjør tjener langsiktig verdiskaping og bidrar til et bærekraftig globalt finansielt system. Vi arbeider med å implementere en vurdering av korrupsjonsrisiko for potensielle investeringsobjekter i våre rutiner, for å sikre at vi bare investerer i selskap med gode rutiner for korrupsjonshåndtering. Vi støtter prinsippene i FN PRI – prinsipper for ansvarlig investering - i egne investeringer og i vår forventning til våre leverandører. Videre har vi som et prinsipp at man i fravær av strengere lokal lovgiving som et minimum skal etterleve internasjonale standarder for bransjer og virksomheter. Vi tilstreber at våre investeringer og prosedyrer for å vurdere og følge opp investeringene vi har gjort skal

foregå i henhold til initiativets seks prinsipper for ansvarlige investeringer. Forkortelsen ESG er definert i kapittel 3.

UN Principles for Responsible Investments

1. Vi skal innarbeide ESG-temaer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser.
2. Vi skal være aktive eiere og innarbeide ESG-temaer i vår eierskapsutøvelse.
3. Vi skal arbeide for tilfredsstillende rapportering av ESG-temaer fra de selskapene vi er investert i.
4. Vi skal fremme aksept for, og implementering av, prinsippene i finansmarkedet.
5. Vi skal samarbeide for å sikre en effektiv gjennomføring av prinsippene.
6. Vi skal rapportere om våre aktiviteter og utviklingen i arbeidet med implementering av prinsippene.

7.2 Vurdering av etikk, miljø, samfunnsansvar og bærekraft i investeringer

Etikk-, miljø-, samfunnsansvars- og bærekraftshensyn skal være gjennomgående i all investering og kapitalforvaltning som gjennomføres på vegne av Sparebanken Vest eller bankens kunder gjennom våre distribusjonskanaler.

I rollen som investor gjør vi valg knyttet til hvilke selskap og strukturer vi skal investere i. Sparebanken Vest gjør egne investeringer gjennom likviditetsporteføljen og ventureporteføljen. Likviditetsporteføljens investeringsmuligheter og rammer er definert av banken i et eget investeringsmandat. Gjennom vår ventureportefølje investerer vi i gründerselskaper på Vestlandet, og ønsker således å bygge opp under fremtidig verdiskapning i vår region.

I rollen som distributør av verdipapirfond til våre kunder, setter vi klare krav til leverandørenes forvaltning og oppfølging av investeringer som inngår i verdipapirfondene. Som distributør og kundenes rådgiver har vi også mulighet til å synliggjøre ansvarlig forvaltning og eierstyring i fondene som et vurderingskriterium for våre kunder i valg av verdipapirfond både ved kjøp, endringer i spareavtaler og salg av andeler.

7.3 Investeringer i likviditetsporteføljen

Sparebanken Vest har til enhver tid en betydelig portefølje av likvide investeringer som en del av kravene som stilles til oss som bank. Disse investeringene er styrt gjennom et forvaltningsmandat med klare føringer for forvaltningen både med tanke på risiko og samfunnsansvarsprinsipper. Investeringene gjøres utelukkende i gjeldspapirer utstedt av stater, banker, finansinstitusjoner, norske selskaper, norske og svenske kommuner, norske fylkeskommuner og selskaper med statlig/kommunal/fylkeskommunal garanti, og er benevnt som sertifikater og obligasjoner i kvartals- og årsregnskap.

Investeringene i likviditetsporteføljen skal gjøres i henhold til Sparebanken Vests bransje- og generelle krav, og forvalter har samme krav på seg som fondsleverandørene som distribueres til å ha gode systemer for oppfølging av samfunnsansvar i porteføljen.

7.4 Investeringer i ventureporteføljen

Sparebanken Vest er direkte investor i en rekke selskap som vi mener er viktige for å bygge opp under langsiktig vekst i vår region. De fleste selskapene er små, lokale oppstartsbedrifter, mens andre er større aktører som spiller en sentral rolle i utviklingen av et bærekraftig Vestland og et bærekraftig finansielt system.

Vi tilstreber at våre investeringer og prosedyrer for å vurdere og følge opp investeringene vi har gjort, skal foregå i henhold til initiativets UNPRIs seks prinsipper for ansvarlige investeringer. Investeringsbeslutning og forventninger til selskapene følger i stor grad samme kriterier som beskrives for kredittgivningsprosessen. Selskapene som inngår i porteføljen skal signere egenmelding som bekrefter selskapets holdninger og ansvar for å ta samfunnsansvar.

7.5 Spesielt om selskaper der vi overtar eierposisjoner gjennom restrukturering

Som bank kan vi komme i situasjoner hvor vi tiltrer pant i virksomheter, og dermed overtar eierandeler uten selv å velge å investere. Hovedformålet med disse selskapene er ikke å bli værende som langsiktig eier, men å hjelpe selskapene til å finne bærekraftige forretningsmodeller og finansiering, for deretter å avhende andelene i selskapet.

Vi tilstreber aktivt å bruke vår eierposisjonen til å påvirke selskapet til å etterleve våre prinsipper for bærekraft, etikk, eierstyring og samfunnsansvar og derigjennom å gjøre selskapet bærekraftig og interessant for nye investorer.

7.6 Sparebanken Vest som distributør av verdipapirfond

Sparebanken Vest tilbyr investeringsrådgivning og en rekke verdipapirfond til våre kunder. Fondene vi tilbyr forvaltes av eksterne fondsforvaltere som er underlagt streng lovgivning for å beskytte kundene og deres fondsandeler. Utover dette sikrer vi at våre fondsleverandører har gode retningslinjer for samfunnsansvarlige investeringer. Våre kunder skal være sikre på at investeringene gir god avkastning både finansielt og samfunnsmessig.

For å kunne yte god rådgivning og gi kundene et godt sett med valgmuligheter skal vi tilby et oversiktlig fondsutvalg fra flere leverandører og med ulike investeringsstrategier. Fondene som tilbys skal gi kundene mulighet til å sette opp en diversifisert portefølje bestående av både brede og spisse fond, samtidig som det skal være mulig for våre rådgivere å gi gode og informerte råd.

I rollen som distributør av verdipapirfond kan vi påvirke gjennom vår forhandlingsmakt overfor potensielle fondsleverandører, og gjennom en god og tett dialog med våre kunder. Som distributør av UCITS verdipapirfond er vår mulighet til å påvirke investeringene i de enkelte fondene begrenset. Etersom verdipapirfondene som kjøpes gjennom banken er kundenes

eiendeler, kan vi ikke selv styre eierskapet. Vår mulighet til å påvirke ligger derfor i prosessene for forvalterseleksjon og oppfølging, samt å bidra til gode valg i rådgivningen kundene:

1. Valg og oppfølging av fondsleverandører og fond som gjøre tilgjengelig hos Sparebanken Vest
2. Synliggjøre og fremme etikk, samfunnsansvar og bærekraft i rådgivning og kommunikasjon
3. Direkte anbefalinger om stopp av spareavtaler og begrunnede anbefalinger om salg av enkelte verdipapirfondsandeler

Sparebanken Vest bruker alle disse virkemidlene der hvor vi ser at forvalter ikke tar det ansvaret de har kommunisert til oss tidligere, ikke dokumenterer sin selskapsoppfølging på en god nok måte, eller hvor oppfølging ikke gir resultater eller får konsekvens.

7.6.1 Krav til fondsleverandører

Alle fond og fondsleverandører som tilbys til kundene gjennom Sparebanken Vests kanaler, skal ha godt dokumenterte strategier og prosesser for etikk i forvaltning, samt oppfølging av etikk, samfunnsansvar, bærekraft og miljø gjennom aktiv stemmegiving i generalforsamlinger. Krav til dokumentasjon dekkes gjennom offentlig tilgjengelige beskrivelser av strategi og filosofi knyttet til negativ/positiv screening i forvaltningen, og samarbeid med og bruk av anerkjente overvåknings- og analysetjenester som tilbyr oppfølging av ESG i forvaltningen.

Mange norske forvaltningsselskaper opererer i dag med Oljefondets eksklusjonsliste som rettesnor for egen forvaltning. Vi krever at forvalterne også har gode prosesser for aktivt eierskap, tar et selvstendig standpunkt knyttet til eierskap og eventuell eksklusjon. Vi ønsker åpenhet om etiske vurderinger og etiske valg, og krever at leverandører er åpne om sine eierskapsprosesser og eksklusjonslister.

Vi er opptatt av at forvalterne ikke selv skal bidra i påvirkningsarbeid for å svekke samarbeid om internasjonale standarder på områdene miljø, eierstyring, bærekraft og samfunnsansvar, men være en positiv og åpen bidragsyter. Det er ikke tilstrekkelig at en forvalter tilslutter seg retningslinjer og regler på området. Forvalteren må også kunne dokumentere at forvaltningsregler følges, at endringer i eksklusjonslister faktisk påvirker investeringsbeslutningene, og ta aktive valg for å søke bærekraftige investeringer.

7.6.2 Valg av fondsleverandører

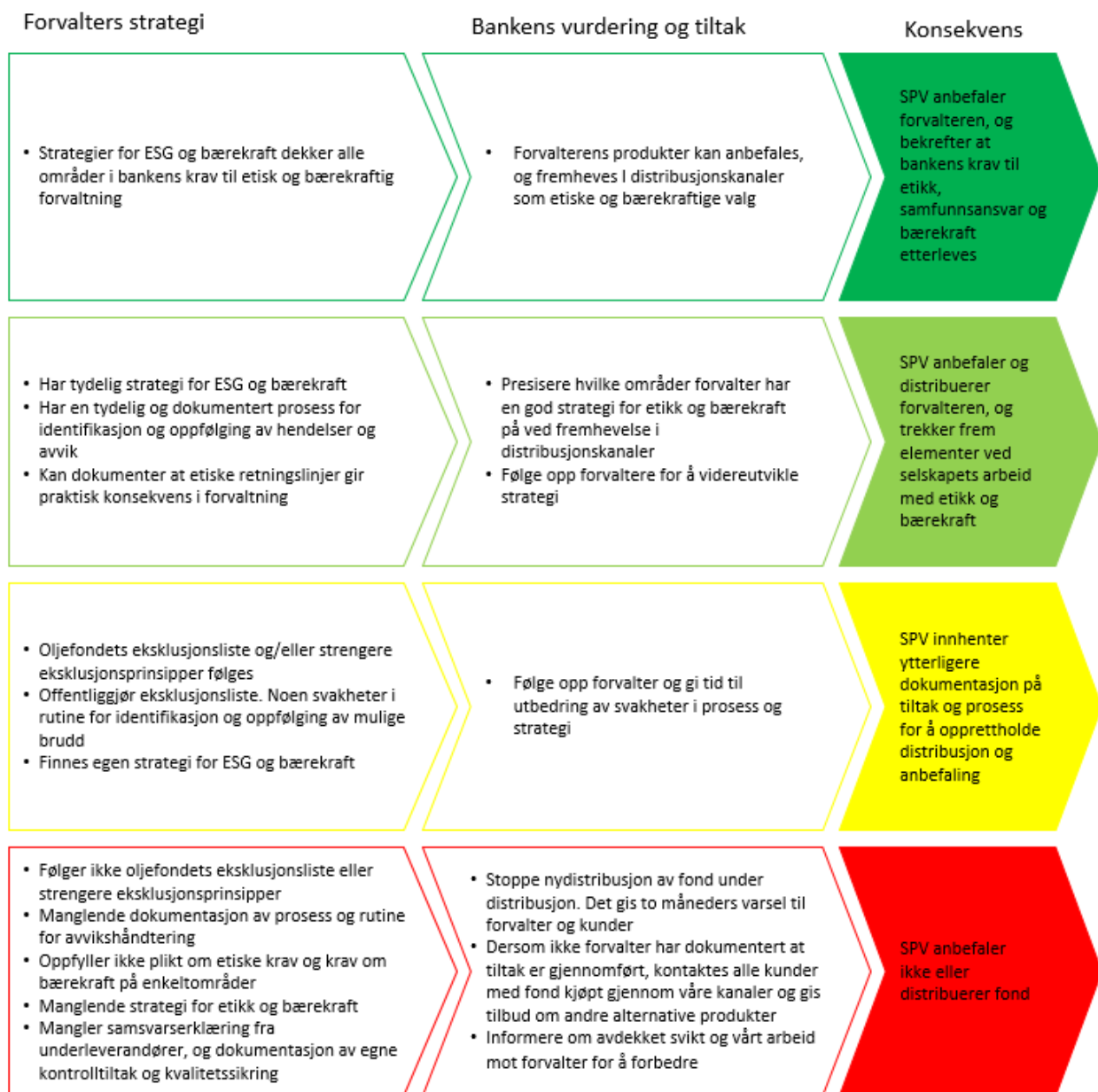
I valg av fond og fondsleverandører som skal tilbys gjennom våre kanaler, vurderer vi en rekke kriterier; herunder investeringsfilosofi, -univers og mandat, avkastning over tid, forvaltere og historikk, størrelse på forvaltningsorganisasjon og kriterier for samfunnsansvar og eierstyring. Hvert enkelt fond skal også ses i sammenheng med det totale fondstilbudet.

Vi stiller krav til at våre fondsleverandører har en god og bevisst tilnærming til samfunnsansvar i sine investeringer. Vi krever at fondsleverandørene har signert eller etterlever tilsvarende investeringsprinsipper som UN PRI, og har klare retningslinjer for eksklusjon av selskap. Forvaltere skal ikke investere i selskap knyttet til våpenproduksjon, brudd på

menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljøvernkriterier, og arbeid mot korrupsjon. Vi vil prioritere forvaltere som tar hensyn til tema som ansvarlig forvaltning av våre felles ressurser som vannressurser, fiskeri og havbruk, skog og trevirke, materialuthenting, ansvarlig oljeutvinning og foredling av petroleumsprodukter, og andre tema som inngår i bransjevurderingene i dette dokumentet.

Forvalterteam, størrelse på organisasjonen og rykte inngår også i vurderingen. Seriøse og robuste forvaltere er en forutsetning for å skape tillit til distribusjon gjennom våre kanaler, og en forutsetning for at vi skal ha tillit til at forvalterne følger opp våre krav til etikk og bærekraft i forvaltning.

Vi distribuerer kun fond hvor forvalter selv gjennomfører forvaltningen. Vi gjennomfører videre undersøkelser dersom et aktuelt fond har underliggende produkter og leveranser fra andre, slik at faktisk risiko og motpart er avklart.

7.6.3 Oppfølging av fondsleverandører og fondsutvalg

I tillegg til en vurdering av nye produkter, gjennomfører vi kontinuerlige vurderinger knyttet til informasjon og dokumentasjon om forvalternes holdning til bærekraft. Vi har dedikerte ressurser som kontinuerlig vurderer samfunnsansvar og etterlevelse av bærekraftstrategi og prosesser i de produktene vi distribuerer. Vi vil utvikle produktet i vår portefølje dersom vi oppdager at beskrevne prosesser ikke er fulgt, og forvalter ikke kan dokumentere tiltak for negativ screening, aktivt eierskap eller eksklusjon. Som følge av at vi ikke eier andelene som kundene har kjøpt gjennom bankens distribusjonskanaler, har vi ikke mulighet til å selge oss ut av verdipapirfondene dersom vi har mistanke om eller oppdager brudd på de etiske retningslinjene. Vi vil derfor benytte andre muligheter vi har for påvirkning gjennom å:

1. Legge press på forvaltere slik at disse har gode rutiner og prosesser for å gjøre riktige etiske, miljømessige og bærekraftige valg, samt for å påvirke selskaper de har eierposisjoner i gjennom aktiv eierstyring
2. Kreve dokumentasjon på at forvalter har fulgt opp forhold med selskaper som bryter med forvalterens prinsipper for etikk, miljø og bærekraft
3. Synliggjøre forvalternes brudd med kommuniserte retningslinjer og investeringsmandat dersom selskapet ikke utbedrer avviket og forblir i porteføljen over tid
4. Stoppe nysalg av produkter som ikke oppfyller våre krav til bærekraftig forvaltning
5. Anbefale kunder til å stoppe spareavtaler og bytte til andre produkter dersom forvalter ikke følger opp selskapene, og ikke tar konsekvens av manglende forbedringer hos selskapet

Våre fondsleverandører skal årlig motta vår policy for bærekraftige og etiske investeringer. Våre fondsleverandører skal være kjent med at det forventes en redegjørelse for hvordan det arbeides mot våre mål og forventninger for hver evaluering.

7.6.4 Fremstilling av etisk profil og avkastning

Sparebanken Vest ønsker at alle fond skal kunne sammenlignes på en god og oversiktlig måte - både med tanke på forvaltning, kostnader, oppnådde resultater, og etisk plattform. Vi er i prosess med å vurdere fond og fremstilling av fondsuniverset til våre kunder, og vil vurdere mulige løsninger for å inkludere samfunnsansvar. Vår holdning er at uavhengig av dette, skal det tydelig fremgå hvor fondet har strengere regler og retningslinjer enn bransjestandarden for å fremstille et produkt som et etisk alternativ.

7.6.5 Overordnet beskrivelse av krav til systemer og oppfølging

God etisk forvaltning består foruten gode retningslinjer for investering også av gode

1. System, rutiner og prosesser for å avdekke og identifisere hendelser som kan indikere brudd
2. Rutiner og prosesser for granskning av brudd
3. Rutiner for involvering og aktivt eierskap i de enkelte selskapene som er involvert
4. Definerte prosesser for avvikling av eierskap i tilfeller hvor det avdekkes kritikkverdige forhold og disse ikke innen rimelig tid utbedres etter dialog med selskapet

Vi skal ikke fortsette distribusjon av produkter hvor kravene til prosess for oppfølging av samfunnsansvarstema ikke følges opp på en forsvarlig måte. I vår kontakt med potensielle forvaltere vil vi derfor særlig se etter og kommentere svakheter vi ser i eksklusjonskriterier, rutiner og prosessbeskrivelser.

Vi forventer at forvalterne selv følger opp brudd i henhold til egen etikk, miljøkrav og menneskerettigheter relatert til allerede kommuniserte retningslinjer for oppfølging. Vi følger opp dette gjennom overvåkning av mediebildet, uttalelser fra organisasjoner, offentlig tilgjengelige eksklusjonslister og varsler. Ved konkrete indikasjoner på brudd på våre forventninger, vil vi be om forvalters vurdering av hendelsen, samt plan for involvering. Involveringsprosesser og aktivt eierskap kan i sin natur gå over lengre tid, og Sparebanken Vest har rutine for å be om å følge opp over tid de enkelte forvalternes dokumentasjon på oppfølging. Der hvor forvalter ikke kan fremlegge dokumentasjon, eller oppfølgingen etter vår vurdering ikke er tilfredsstillende, vil vi stoppe nysalg av produktet i våre distribusjonskanaler og informere kunder med eierandeler i fondet kjøpt via våre kanaler om våre funn og oppfølgingsprosess.

Vi skal revidere vurderingene knyttet til de enkelte fondsleverandørenes system minimum årlig, og forventer å se en reell forbedring av forvalternes oppfølgingssystemer hvor vi finner mangler.

Revidering av dokumentasjon for etterlevelse av samfunnsansvar, etikk, hvitvaskingsregler, krav til åpenhet, bærekraft, eierstyring hos alle selskap vi har eierposisjoner i, og eierstyring hos alle forvaltere, skal som et minimum gjennomgås årlig, og neste gang høsten 2018. Revideringen innbefatter også gjennomgang av oppfølging av nødvendige forbedringstiltak knyttet til prosesser og rutiner.

8. Vurderinger knyttet til enkeltbransjer og generelle kriterier for investering/finansiering

Et kriterium for ethvert kundeforhold er at kundene følger lovverk og avtaleverk som gjelder i Norge og i de landene der kundene er til stede. Dette inkluderer blant annet å støtte og respektere vern om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og ikke medvirke til brudd på menneskerettighetene, tilstrebelikestilling, nulltoleranse mot rasisme og annen diskriminering på sine arbeidsplasser. Tilsvarende forventer vi at kundene tar hensyn til reguleringer for bruk av naturressurser, aktivitet i områder som i dag har annet bruksområde for lokalbefolkning eller urfolk, eller i områder med sårbart miljø, truede arter eller vannmangel. Vi forventer at FPIC prinsippene for fritt, forhåndsavgitt og informert samtykke følges for å hindre konflikter om naturressurser og landområder, herunder også konflikter rundt småbruksdrift. Sparebanken Vest ønsker å fremme bærekraftige løsninger og oppmuntrer til bærekraftig forretningsvirksomhet, og har implementert retningslinjer hvor relevante risikoer knyttet til etikk og bærekraft skal vurderes på lik linje med andre risikoer i kredittgivning. Generelle og bransjespesifikke vurderinger er spesielt beskrevet i eget kapittel.

I henhold til bankens kredittstrategi skal vi ikke yte finansiering til kunder/virksomheter som:

- Vi har grunn til å tro ikke følger bankens etiske retningslinjer eller som på andre måter driver virksomhet som strider mot allmennhetens oppfatning av god etisk atferd.

- Har opptrådt uredelig overfor banken eller det er kjent at har opptrådt uredelig overfor andre aktører, eller hvor det er kjent at selskapet eller eiere har vært involvert i kriminell virksomhet.
- Driver i strid med offentlige lover, forskrifter og pålagte miljøkrav, eller ikke har nødvendig godkjenning fra offentlige myndigheter.

Retningslinjene gjelder for all kredittvirksomhet i bedriftsmarked. De vurderinger som gjøres skal dokumenteres og inngå i beslutningsgrunnlaget for hver enkelt kunde og kredittsak, for nye kunder og ved fornyelse av avtaler hos eksisterende kunder.

8.1 Vurdering av etikk, miljø, samfunnsansvar og bærekraft i kredittgivning

Sparebanken Vest har implementert systemer og etterlever rutiner under gjeldende lovgivning for anti-hvitvaskingsarbeid. Vi krever at selskapene vi finansierer eller investerer i ikke skal være involvert i økonomisk kriminalitet, herunder korrupsjon, eller hindre avdekking av korrupsjon. Vi er i prosess med å kreve egenerklæring hvor selskaper bekrefter at de følger dette samt bekrefter at de ikke er kjent med at korrupsjon eller påvirkningshandel forekommer eller har forekommet hos seg selv, mellommenn de benytter, hos sine leverandører eller hos underleverandører.

Som et minimum skal selskapene ha et bevisst forhold til korrupsjon og risikofaktorer knyttet til dette. For større selskaper vi finansierer, har vi som minimumskrav at det finnes tilfredsstillende kontroll- og styringssystemer som behandler tiltak ved mistanke om korrupsjon, varslingsrutiner for intern mistanke om korrupsjon, samt krav til hvordan sine leverandører og underleverandører skal etterleve de samme kriteriene.

Sparebanken Vest ønsker at selskapene vi finansierer viser at de har på plass rutiner for å oppfylle lovkrav og gjennom ledelse, ord og handling fremstår på en måte som er i tråd med allmennhetens oppfatning av god etisk adferd. Ved brudd på kundeforholdets formål og tilsiktet art, som ikke er akseptabelt ut fra våre kriterier, vil vi søke å avvikle kundeforholdet.

Som bank med en sterk regional posisjon har vi et spesielt ansvar for å påvirke gjennom de kanaler vi har tilgjengelig. Under kundekontakten ønsker vi å øke bevisstheten om samfunnsansvar hos våre bedriftskunder, og vi tror dette skaper merverdi for kundeforholdet. Som en naturlig del av våre risikovurderinger, er det etablert retningslinjer for vurdering av hvordan kundene håndterer miljø- og samfunnsmessige hensyn og eierstyring. Dette gjelder både små og større selskaper. Kravet til eventuell dokumentasjon vil avhenge av kundens størrelse, og for større bedriftskunder vil vi søke forståelse av selskapets holdning til bærekraft og hvordan dette følges opp.

8.2 Vurderingsprosessen for bedriftskunder

Som en del av bankens "Kjenn din kunde"-rutiner gjennomfører vi alltid en grundig identitetskontroll av nye kunder, deres eiere og reelle rettighetshavere. Før vi inngår et kundeforhold med bedriftskunder, gjennomfører vi en kartlegging av blant annet skatteforhold, selskapsstruktur og eierstruktur. Vi skal ikke være involvert i prosesser hvor det legges til rette for skatteplanlegging som fremstår eller kan oppfattes for oss som en skatteomgåelse. Bedriftskundens selskaps og eierskapsstruktur skal være oversiktlig. Kompliserte selskapsstrukturer skal være forstått av banken, og reelt eierskap og identitet på reelle eiere skal være vurdert som en del av kredittvurderingen. Vi forventer også at kundene har et klart forhold til hvem egne kunder er og å sikre at forretningen er basert på lovlig virksomhet.

Vi har definert følgende prosess for nye og eksisterende kunder:

1. Selskapene skal ikke inngå i Norges Banks liste over utelukkende selskaper, også kalt eksklusjonslisten
2. I kredittvurderingen skal vi undersøke om det er særskilt risiko knyttet til temaer innen samfunnsansvar og bærekraft. Dette gjøres blant annet ved å bruke relevante spørsmål og vurderinger beskrevet i egen spørsmålsveileder samt landrisikovurdering når dette er relevant. Ved lav risiko og vurdering om at banken ikke kommer i brudd med prinsippene for samfunnsansvar vil kunden vurderes i henhold til bankens kredittstrategi. Kreditten blir utbetalt ved positiv beslutning.
3. Ved medium eller høy risiko utføres en særskilt risikovurdering av relevante samfunnsansvar og bærekraftstema, og dokumentasjon av vurderingene legges ved kredittsaken. Saker som blir vurdert å ha medium til høy risiko skal vurderes av Konserndirektør Bedriftsmarked og Konserndirektør Risk Management. Anslått alvorlighetsgrad av negative virkninger vil være en avgjørende faktor for eventuell finansiering og eventuelle krav om tiltak og utbedring av avvik innen en passende tidsperiode. Dersom risiko og vurdering tyder på at banken vil komme i brudd med prinsippene for samfunnsansvar, stoppes prosessen.

8.3 Bransjespesifikke samfunnsansvars risikoer og kontroversielle aktiviteter

Enkelte bransjer er forbundet med spesiell risiko for negativ miljømessig og sosial påvirkning på naturområder og beskyttede områder. Dette kan, dersom ikke gode tiltak er gjennomført, bidra til økt finansiell risiko, juridisk risiko og til dels interessekonflikter. Sparebanken Vest har derfor etablert ulike vurderingskriterier for enkelte relevante bransjer i tillegg til de generelle. Disse er spesielt beskrevet i kap. 9 retningslinjer for generelle krav og bransjespesifikke vurderinger.

8.4 Vurderingsverktøy

Som et ledd i vurderingen av relevante risikoer knyttet til etikk og bærekraft har banken utarbeidet en veiledning med spørsmål innen temaene etikk, miljø, eierstrukturer, arbeidstakerrettigheter, og korrupsjon. Disse spørsmålene skal brukes som en veiledning og et vurderingsverktøy der det er nødvendig eller hensiktsmessig. Temaer som er særlig relevante for kundens risiko skal være i fokus..

Landrisiko skal inngå i vurderingen dersom kunden har virksomhet, operasjoner eller prosjekt i land utenfor høyinntektslandene i OECD, hvor vi tar utgangspunkt i landklassifiseringen til OECD. Landrisiko analyse skal utføres der det er relevant. Vurderingen benyttes for særlig vurdering av risiko knyttet til hvitvasking, korrupsjon, terrorfinansiering, miljø, arbeider- og menneskerettigheter.

8.5 Oppfølging av kunder

Vi legger vekt på å ha gode prosesser på plass i etableringen av kunder, men vi har også et ansvar for å følge opp kundene gjennom kundeforholdet. For å følge opp våre kunder og våre eierinteresser vil banken etterspørre dokumentasjon dersom vi får mistanke om at det har oppstått forhold som bryter med våre prinsipper.

Gjennomgang av de enkelte kundeforholdene skal som et minimum gjennomgås årlig. Revideringen innbefatter også gjennomgang av oppfølging av nødvendige forbedringstiltak knyttet til prosesser og rutiner.

9. Vurderinger knyttet til enkeltbransjer og generelle kriterier for investering/finansiering

Sparebanken Vest er forpliktet til å håndtere samfunnsmessig og miljømessig risiko, og sørge for at selskapene vi finansierer har satt seg inn i og reduserer de negative effektene av sine aktiviteter på en ansvarlig måte. Banken har utarbeidet et sett generelle kriterier for hva vi mener bør inngå i vurderingen av selskaper som søker finansiering hos oss, skal inngå i vårt investeringsunivers eller vurderes som leverandør til bankens interne prosesser.

Disse inkluderer prinsipper som er nedfelt i blant annet:

- Menneskerettighetene (som beskrevet i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter)
- Arbeidsmiljøloven
ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work
- Personopplysningsloven
- Korrupsjonskonvensjonen
- Hvitvaskingsloven
- Skatteloven
- Likestillings- og diskrimineringsloven
- Naturmangfoldloven og Svalbardmiljøloven
- Våtmarkskonvensjonen (Ramsarkonvensjonen)
- Forurensningsloven
- Regnskapsloven
- Dyrevelferdsloven

Enkelte krav er absolutte, mens andre krav må ses opp mot bedriftenes størrelse og lokasjon. Vi forventer for eksempel at alle våre kunder og investeringer holder seg innenfor norsk lov og internasjonale konvensjoner, men mener at det er behov for å se krav til dokumentasjon av rutiner og rapportering opp mot selskapenes størrelse. Innenfor fondsforvaltningen vil investeringsuniverset ofte være preget av større selskaper enn det som er tilfellet for mange av våre utlånskunder som primært holder til på Vestlandet. På samme tid sitter banken tettere på de enkelte investeringene på utlånssiden og kan selv vurdere selskap og prosjekt mer inngående fra sak til sak. Vi ønsker ikke å finansiere eller investere i selskaper som bryter med prinsippene som beskrevet nedenfor, eventuelle avvik eller ulikheter i krav er beskrevet særskilt.

9.1 Generelle krav

9.1.1 Eierstyring, hvitvasking og korrupsjon

Sparebanken Vest har nulltoleranse for korrupsjon, hvitvasking og terrorfinansiering, og vi forventer at våre kunder og forvaltere har systemer og rutiner på plass for at dette ikke skal forekomme. Dersom det foreligger mistanke om korrupsjon, krever vi full åpenhet fra selskapet samt deltakelse i granskning av forholdet.

Ny Hvitvaskingslov trådte i kraft 15.10.2018. Lovens formål er å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Sparebanken Vest har etablert strenge rutiner og rammeverk for å etterleve våre lovpålagte plikter og motvirke at banken blir brukt til hvitvasking av utbytte fra straffbar handling eller bidrar til terrorfinansiering. Enhver transaksjon eller situasjon som gir grunnlag for mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering vil bli rapportert og oversendt til Økokrim.

Det skal være åpenhet om eierforhold også for deleide datterselskaper og joint ventures, og transaksjoner mellom selskapet og selskapets ledelse. Det skal avgjøres om det finnes reelle rettighetshavere i tillegg til kunden. Dersom det er reelle rettighetshavere, skal det innhentes opplysninger som er tilstrekkelige til å vite hvem disse er. Opplysninger om reelle rettighetshaveres identitet skal bekreftes ved egnede tiltak og registreres i bankens systemer.

Vi forventer videre at forvaltere bruker sin stemmerett i eierspørsmål, spesielt med tanke på å styrke prinsipper om åpenhet, god eierstyring og rettferdig avlønning. Selskapets beste skal alltid stå i fokus.

Vi forventer at eiere og forvaltere ser til at selskaper de har investert i ikke er involvert i transaksjoner som kan være egnet for hvitvasking og terrorfinansiering. Det bør sikres at det foretas identifisering av motparter i transaksjoner og kundeforhold.

9.1.2 Ansattes rettigheter

Sparebanken Vest har som kriterium for ethvert kundeforhold at kundene følger lovverk og avtaleverk som gjelder i Norge og i de landene der kundene er til stede. Dette inkluderer nulltoleranse mot rasisme og annen diskriminering på arbeidsplassen. Sparebanken Vest skal ikke yte finansiering til kunder/virksomheter som bidrar til å bryte menneskerettighetene direkte eller gjennom underleverandører, eller driver i strid med prinsipper som er nedfelt i arbeidsmiljøloven

Selskapene skal sikre trygge arbeidsforhold respektere de ansattes rettigheter til organisering og kollektive forhandlinger, ha fastsatte maksimalgrenser for arbeidstid og de ansatte skal ha en lønn de kan leve av. Vi anbefaler selskapene til å jobbe for likestilling, like muligheter for karriere og faglig utvikling og likelønn mellom menn og kvinner på arbeidsplassen. Bruk av tvangs- eller barnearbeid og utnyttelse av sårbare arbeidstakere som flyktninger og arbeidsinnvandrere skal ikke forekomme. Det stilles også krav til at arbeidstakeres rettigheter respekteres av underleverandører. Sparebanken Vest ønsker ikke å finansiere eller investere i selskaper som

ikke respekterer ansattes rett til organisering, motarbeider fagorganisasjoner eller foretar represalier mot tillitsvalgte.

9.1.3 Likestilling og barnearbeid

Alle mennesker har rett til lik behandling og verdighet, og vi forventer at selskaper vi finansierer og investerer i respekterer dette. Vi forventer at selskapene har nulltoleranse for diskriminering, inkludert verbal, fysisk og seksuell trakassering, og ikke forskjellsbehandler eller gir ulike muligheter basert på alder, kjønn, religion eller seksuell legning.

Vi forventer at virksomhetene ikke er involvert i diskriminering, tvangs- eller barnearbeid, eller noe som bidrar til å bryte menneskerettighetene direkte eller gjennom underleverandører. Dette innebærer også at vi forventer at aktørene tar hensyn til at kvinner og menn løper ulik risiko for krenkelse av sine menneskerettigheter. Ved ansettelse av mindreårige forventer vi at selskaper tar ansvar utover minstekravet til forbud mot barnearbeid og at barnekonvensjonen overholdes. Alle barn har rett til utdanning og skolegang, og utdanning er et viktig verktøy for å utjevne forskjeller og skape bærekraftige samfunn. Vi forventer at arbeidsgivere legger til rette for utdanning ved ansettelse av mindreårige.

9.1.4 Utnytte kriser og sårbare individer

Sparebanken Vest er opptatt av at selskapene ikke skal utnytte kriser, avhengighet eller spesiell sårbarhet hos enkeltindivider eller samfunn, eller profitte på krig, katastrofer eller konflikter. Selskaper skal ikke bidra med tjenester eller leveranser dersom man med normal aktsomhet burde skjønnet at disse kan føre til brudd på internasjonale konvensjoner om behandling av sivilbefolkning eller krigsfanger. Vi ønsker ikke å bidra til eller finansiere virksomheter som leverer varer og tjenester som er relatert til folkerettsstridige og illegale okkupasjoner, unntatt hvis dette er nødvendig for å sikre sivilbefolkningen i områdene.

Vi forventer også at fondsleverandører og aktuelle kunder har klare retningslinjer for gambling og pengespill, samt har en ansvarlig utlånspraksis for lån utstedt til utsatte husholdninger. Vi tar avstand fra grov overprising av medisiner, nødvendige varer, og utstyr i forbindelse med krisesituasjoner.

9.1.5 Vannvern

Vi forventer at selskapene vi finansierer og investerer i tar hensyn til risikoen for vannforurensing og ved etablering av virksomhet i områder med vannmangel.

Selskaper skal gjennomføre en analyse av mulige konsekvenser for vanntilførsel og -tilgang før de starter virksomhet i områder hvor vannmangel er en kjent utfordring. Dette gjelder også for områder hvor det er fare for at inngrep kan ha stor innvirkning på vannstand i elver og nivå på grunnvannstand. Dersom et selskaps virksomhet forbruker store mengder vann, skal de ikke

etablere seg i områder eller regioner med kjent vannmangel, og hvor lokalbefolkningens rett til tilgang på rent vann kan brytes.

9.1.6 Vern av naturmangfold

Sparebanken Vest forventer at selskap vi investerer i eller finansierer opptrer hensynsfullt med tanke på naturmangfold, naturressurser, sårbare miljø og truede arter. Vi forventer at virksomhetene tar hensyn til reguleringer for bruk av naturressurser og utviser aktsomhet og hensyn knyttet til aktiviteter i områder som har et annet bruksområde for lokalbefolkning eller urfolk, eller i områder med sårbart miljø eller truede arter. Vi forventer at FPIC prinsippene for fritt, forhåndsavgitt og informert samtykke følges for å hindre konflikter med lokalbefolkning eller urfolk.

Vi støtter opp om beskyttelse av områder oppført på UNESCOs verdensarvliste og våtmarker registrert i Ramsarkonvensjonen. Sparebanken Vest investerer eller finansierer ikke selskaper som er involvert i handel med dyre- og plantearter som bryter CITES sine krav, eller som truer bestander oppført på IUCN sin rødliste over truede arter.

9.1.7 Genmodifiserte organismer

Sparebanken Vest har en grunnleggende negativ holdning til genmodifisering og bruk av genmodifiserte organismer. Dersom virksomheter benytter råvarer fra landbruk hvor det er utbredt bruk av genmodifiserte organismer, skal andelen av råvarer med usikkert opphav angis til forbrukere. Vi ser helst at forvaltere oppfordrer selskapene de har investert i, eller selskapene selv, tar initiativ til reduksjon av andel råvarer basert på genmodifiserte planter og organismer.

9.1.8 Miljøgifter

Ved involvering i produksjonsprosesser eller produksjon av produkter som inneholder miljøgifter, skal det utarbeides en rekke tiltak for å unngå spredning og forsøpling. For selskaper hvor dette kan være en problemstilling, skal disse ha på plass tiltak for å bidra til innsamling og forsvarlig destruering av rester og avfall fra produktene, tiltak for å redusere innhold av miljøgifter og tiltak for generelt å redusere produksjonens negative miljøpåvirkning. Dette gjelder også ved aktiviteter i land og områder som ikke har tilsvarende lovpålagte krav som i Norge.

9.1.9 Økt andel sertifisert gjeld og green bonds

Sparebanken Vest fokuserer på arbeidet med å øke miljøstandarder. Vi ønsker at fond som investerer i obligasjoner skal være pådrivere for miljømerking og sertifisering av bærekraft for lån.

9.1.10 Rapportering

God måling og rapportering er en god kilde for bevissthet knyttet til samfunnsansvar og resultatopptak. Vi ønsker at alle kunder har et aktivt forhold til hvordan de selv kan redusere negativ bærekrafts- og samfunnspåvirkning, og implementere tiltak knyttet til dette. Graden av rapportering og dokumentasjon bør imidlertid avhenge av selskapenes størrelse. For internasjonale og multinasjonale selskaper ønsker vi at GRI G4 eller tilsvarende retningslinjer for bærekraftsrapportering blir brukt.

9.2 Bransjevurderinger

Ulike bransjer vil ha ulike risikomomenter knyttet til etikk, samfunnspåvirkning og bærekraft, og vurderingene knyttet til de enkelte selskapene må derfor gjøres i henhold til hvilken bransje de inngår i. Vi har beskrevet særlige vurderingskriterier og vurderinger knyttet til enkelte bransjer nedenfor. De generelle kravene beskrevet ovenfor gjelder for alle bransjer.

9.2.1 Omstridt våpenproduksjon, pornografi og tobakksindustri

Sparebanken Vest tar avstand fra bransjer som har konsekvenser vi mener strider mot etiske normer. Dette inkluderer pornoindustri, tobakksindustri og deler av våpenindustrien. Vi tar aktivt avstand fra, og finansierer, investerer eller samarbeider ikke med våpenprodusenter som er involverte i krenkelse av grunnleggende humanitære prinsipper, eller eksporterer til land hvor det er utbredt korrupsjon, væpnet konflikt, borgerkrig eller stor sannsynlighet for at våpen kan havne i slike områder. Dette omfatter både fremstilling, salg og transport.

Det skal ikke gjøres noen form for finansiering av selskaper som på egen hånd eller gjennom selskaper de kontrollerer utvikler, produserer, oppbevarer, vedlikeholder eller handler med sentrale komponenter til antipersonellminer, klasevåpen eller masseødeleggelsesvåpen (kjernevåpen, biologiske våpen eller kjemiske våpen). Det skal ikke produseres våpen som ikke skiller mellom stridende og ikke-stridende.

Teknologi og varer som kan brukes både til militære og sivile formål («dual use») skal regnes som militære så lenge de ikke oppfyller et sivil formål.

Vi stiller krav om at selskaper vi finansierer eller investerer i har klare retningslinjer for å hindre at våpeneksport forekommer til områder hvor det er kjent at det foregår krenkelser av menneskerettigheter eller hvor det er stor sannsynlighet for at det kan skje. Selskapene skal ikke profitere på salg av våpen til land hvor investeringer i våpen går på bekostning av innbyggernes velferd og primære behov. Dette er som et minimum definert som land og områder som er omfattet av våpenembargo vedtatt av FN, EU eller USA.

9.2.2 Gruvedrift og metallutvinning

Sparebanken Vest har som prinsipp at inngrep i naturen skal gjøres så små som mulig for både gruvedrift og prosessindustri knyttet til metallproduksjon. Planer for rensing av utslipp og tilbakeføring av natur, samt utbedring av naturinngrep etter avvikling av virksomheten skal dokumenteres, uavhengig av lokal lovgivning. Avrenning og miljøfarlig avfall skal håndteres på en forsvarlig måte, og de ansatte skal ha gode arbeidsforhold som gir lav helserisiko. Dersom det er snakk om drift i områder med spesielt sårbar natur, skal det utvises spesiell varsomhet. Ved fare for varig skade på miljø som en følge av ulykker eller ytre påvirkning, skal gruvedrift unngås. Inngrep i naturen skal ikke utføres på en måte som påvirker urfolks rettigheter og tradisjonelle levestil mer enn nødvendig, og vi forventer at bedrifter søker å komme frem til gode løsninger ved å følge FPIC prinsippene for fritt, forhåndsavgitt og informert samtykke. Gruvedrift skal skje på en bærekraftig måte. Sparebanken Vest oppfordrer kunder som driver med gruvedrift og metallutvinning til å sørge for kontinuerlig forbedring av miljø-, helse og sikkerhetsmessige faktorer og til å følge beste praksis og internasjonale standarder innen bransjen

Vi finansierer ikke gruvedrift som drives åpent i oljesand/ tjæresand, medfører utvinning av uran, eller medfører at hele fjelltopper sprenges bort.

9.2.3 Kullkraft, kullutvinning og annen energiproduksjon

Sparebanken finansierer utelukkende 100% fornybar energiproduksjon. Vår kraftportefølje består av småkraftverk innen vannkraft, regionale vannkraftverk, samt flere fjernvarmeanlegg. Vi vurderer fortløpende å utvide porteføljen med andre fornybare energikilder, som f.eks. vindkraft.

Sparebanken Vest ønsker ikke å finansiere kraftproduksjon av kull eller kullgruvedrift, og finansierer derfor ikke selskaper som er involvert i kullutvinning og kullkraft. Dette prinsippet gjelder også for selskaper som er involvert i kontroversielle energikilder som kjernekraft.

Oljefondets eksklusjonsliste skal benyttes som veileder for å ekskludere selskaper med en høy andel av inntekter eller virksomhet knyttet til kullkraft. Vi forventer at det foreligger ytterligere tiltak enn å tilpasse selskapsstruktur til å oppfylle maksimalkravet til 30 % av inntekter eller virksomhet knyttet til kullkraft. Forvaltere vi benytter eller distribuerer produkter fra skal påse at det ikke investeres i selskaper som bevisst omgår eksklusjonskriterier ved strukturell tilpasning. Vi ønsker at forvaltere også har som prinsipp å redusere andelen kullkraft og avhengighet av kullkraft i selskaper som ligger innenfor Oljefondets grenser for andel kullkraftrelaterte inntekter og virksomhet. Vi ønsker at forvaltere oppfordrer til investering i andre og renere kilder til energiproduksjon.

Olje

Oljenæringen har vært og er en av de viktigste driverne for vekst i det vestnorske næringslivet, og Sparebanken Vest yter derfor kreditter til selskaper som er underleverandører til oljeindustrien. luftutslipp, inklusive produksjon av store mengder klimagasser og utslipp av giftige gasser som svovel- og nitrogenoksider. Vi forutsetter at selskapene følger offentlig lovverk, forskrifter og pålagte miljøkrav, og har nødvendige godkjenninger fra offentlige myndigheter, slik at negative sosiale og miljømessige konsekvenser (herunder ulykker) holdes til et minimum. Det forventes at norsk regelverk for *plugging*, avfallshåndtering og forlating av

brønner følges slik at nedbyggingsperioden foregår på en forsvarlig måte og at en plan for nedbygging foreligger ved oppstart av nye prosjekter. Storskala utvinning av olje og gass vil med stor sannsynlighet avta i fremtiden, men er for tiden en viktig arbeidsgiver og bidragsyter til økonomien. Oljebransjen utgjør en liten brøkdel av vår totale utlånsportefølje

Når det gjelder større vannkraftverk og bygging av infrastruktur i tilknytning til dette, stiller vi krav til at virksomheter vi finansierer eller investerer i oppfyller de syv prinsippene til World Commission on Dams.

9.2.4 Skipsfartsnæringen

Skipsfarten frakter over 90 prosent av verdenshandelen og er den største og mest energieffektive globale transportformen. På grunn av sitt store omfang representerer næringen klima- og miljømessige utfordringer og kan ha negative sosiale konsekvenser.

Skip som er bygget og som bygges i dag skal seile i mange år fremover. Det er derfor viktig å ha et langsiktig perspektiv i arbeidet med å styrke miljøprofilen til maritim næring. Mer miljøvennlig transport med energieffektive skip er en forutsetning for bærekraftig økonomisk utvikling og et godt miljø.

FN's internasjonale sjøfartsorganisasjon IMO har slått fast at klimagassutslippene fra internasjonal skipsfart skal reduseres med minst 50% innen 2050. Norske myndigheter stiller ytterligere krav til skipstrafikken langs norskekysten, og har vedtatt nullutslipp i verdensarvfjordene Aurland, Nærøyfjorden, Sunnlyvsfjorden og Geirangerfjorden fra 2026. Å oppnå dette er krevende, men Sparebanken Vest tror dette kan gjøres delvis gjennom å ta i bruk eksisterende miljøbesparende design og teknologi og gjennom innovasjon og teknologisk nyskaping.

Rensing av ballastvann er et viktig miljøtiltak hvor målet er å hindre uønsket spredning av marine organismer. Ballastvannkonvensjonen, som ble vedtatt av IMO i 2014, regulerer inntak, utslipp og behandling av ballastvann og sedimenter. Konvensjonen stiller krav om at alle skip skal rense sitt ballastvann før det skiftes ut og har som mål å begrense spredning av fremmede arter gjennom ballastvann. Konvensjonen ble ratifisert av Norge i 2006. Det nye regelverket som trådte i kraft høsten 2017 stiller krav til at alle skip skal ha nødvendig og godkjent renseteknologi om bord. Vi har krav om at skipene til enhver tid skal være i klasse og derfor må de også værere innenfor disse nye kravene. Flere redere har valgt å fornye IOPP sertifikat for å forlenge frist til neste hovedklasse, men det er i henhold til gjeldende lover og regler.

Vi oppfordrer næringen til å følge internasjonale og nasjonale bransjestandarder og bruke den beste teknologien tilgjengelig i investeringsbeslutninger.

Sparebanken Vest er opptatt av at resirkulering av skip skal skje på en forsvarlig måte uten risiko for sikkerhet, helse og miljø. Skipsopphugging innebærer den største sosiale- og miljømessige risikoen for skipsfarten. Sparebanken Vester positiv til det internasjonale initiativet Responsible Ship Recycling Standards (RSRS) som er tatt av og for banker. RSRS er frivillige industriprinsipper som fremmer ansvarlig resirkulering av skip, med det formål å minimere miljøpåvirkningen knyttet til skipsopphugging. Gjennom RSRS forplikter skipseier til å følge et skip

gjennom hele dets livssyklus, inkludert å forhindre salg til tredjemenn for skraping etter metoder som ikke er bærekraftige. Brudd på vilkårene betyr potensielt at skipseiers lån havner i mislighold.

Vi ønsker å påvirke at flere aktører innen skipsfartsnæringen forplikter seg til forsvarlig resirkulering av skip og oppfordrer våre kunder til å følge Hong Kong konvensjonen eller EU Ship Recycling Regulation sine bestemmelser, selv om disse ennå ikke har trådt i kraft. Hong Kong konvensjonen omhandler risiko relatert til miljø-, yrkes- helse og sikkerhetsrelaterte problemstillinger ved resirkulering av skip. Konvensjonen vil tre i kraft når minimum 15 land som representerer 40% av verdens bruttotonnasje og 3 prosent av verdens resirkuleringskapasitet har ratifisert avtalen. Når konvensjonen trer i kraft, vil skip registrert i land som har tilsluttet seg konvensjonen bare kunne resirkuleres på fasiliteter i land som har ratifisert konvensjonen, oppfyller konvensjonens krav og er godkjent av sitt lands myndigheter på det grunnlag.

9.2.5 Bærekraftig landbruk, jordbruk og skogsdrift

Sparebanken Vest ønsker å bygge opp under bærekraftig landbruk, jordbruk og skogsdrift. Vi krever at skogsdrift og landbruk tar hensyn til tilgang til vann og viltkorridorer, at de jobber for å forebygge avskoging og beskytter områder med høy verneverdi, som for eksempel naturlige skoger, myrområder og mangroveskoger. Virksomhetene skal sørge for hindring av avrenning og at jord og vannressurser ikke utarmes, og det kreves tiltak med etablering av soner uten oppdyrking mot vannkilder, hav og elver. Urfolks rettigheter skal respekteres, med særlig hensyn til tilgang til beite, forflytning av dyr og tilgang til vannkilder.

Virksomheter som produserer avlinger som utarmer jord eller som har andre svært negative innvirkninger på lokalt økosystem, skal ha retningslinjer som ser til at disse reduseres og oppveies. Vi forventer at det jobbes aktivt med kjente utfordringer innenfor nøtteproduksjon og planteoljer/palmeolje, både blant dem som produserer og virksomheter som bruker produktene i produksjon. Sparebanken Vest er opptatt av at dyretransport er forsvarlig og maksimalt på åtte timer, dersom ikke lokal lovgivning sier noe annet. Vi støtter opp om Five Freedoms fem friheter for dyr, og forventer at svært trange bur og båser ikke benyttes.

Dersom tømmer benyttes som råstoff, skal dette skje på en bærekraftig måte. Vi tar avstand fra hogst av urskog og ønsker derfor ikke å finansiere industri som tar del i dette, eller som driver tømmerdrift på en måte som ikke sikrer bærekraft. Vi forventer at produksjon av biobrensel tilfredsstiller RSB-standarden.

Aktører innen papir, papirmasse og trevarer bør være sertifisert i henhold til FSC sine krav til verdikjede, eller jobbe mot å oppfylle en slik sertifisering. Vi forutsetter at virksomhetene oppfyller kravene i hht til relevant lovverk og standarder. Dersom selskapers virksomhet medfører stor påvirkning av skog gjennom hogst eller annen utbygging, skal selskapenes fotavtrykk rapporteres i henhold til kravene i FFD-prosjektet.

Å velge gjødsel produsert med lavest mulig utslipp og optimal teknologi er en viktig forutsetning for å møte verdens voksende befolknings behov for matforsyninger. I tillegg må bønder forsikre seg om at type nitrogengjødsel, mengde og tidspunkt for gjødsling ikke fører til økt klimagassutslipp på grunn av denitrifikasjon, ammoniakkfordamping eller avrenning. Vi forventer

at sprøyting innen landbruk og skogbruk holdes på et lavt nivå og at kjemikaliebruk er lavest mulig og gir minst negativ miljøeffekt og at virksomheter aktivt jobber for reduksjon av kjemikaliebruk. Likeledes forventer vi at aktørene slutter opp om arbeidet med å begrense bruk av antibiotika i matproduksjonen, for å minimere utviklingen av antibiotikaresistens.

9.2.6 Fiskeri

Fiskebestandene er blant våre viktigste fornybare ressurser. Sparebanken Vest legger til grunn at våre kunder innen fiskerinæringen driver sin virksomhet basert på offentlige tillatelser og at de følger de lover og regler som gjelder for næringen. Alle selskap i denne næringen forvalter naturressursene på vegne av fellesskapet og har derfor et ansvar for å drive sin virksomhet på en bærekraftig måte og med et så lite miljøavtrykk som mulig. Selskapene skal sammen med myndigheter, nærings-organisasjoner etc. gjøre det de kan for å bidra til at ressursene i havet bevares for fremtidige generasjoner.

Vi skal ikke finansiere selskaper som driver fiske på uregulerte fiskebestander med bærekraftsrisiko, fiskerier som bruker skadelige fiskemetoder eller fiskeri på utrydningstruede arter, som f.eks hvalarter nevnt på den internasjonale rødlisten og blant annet beskrevet i CITES-avtaler. For å sikre bærekraftig forvaltning, forventer vi at selskapene følger de krav og reguleringer som blir gitt om nasjonale og internasjonale lover, kvoter etc. Vi ønsker også at fiskeindustrien skal bidra til samarbeid om miljøsertifisering, og prioriterer leverandører som opptrer ansvarlig og bærekraftig.

9.2.7 Oppdrettsnæring

Sparebanken Vest forventer at våre kunder innen havbruksnæringen driver bærekraftig havbruk, at de opptrer som ansvarlige samfunnsaktører og driver innen de lover og regler som gjelder for næringen. Selskapene skal gjøre alt de kan for å ivareta miljøet og sørge for at det forvaltes på en sånn måte at det også gagnar de kommende generasjonene. Systematisk arbeid med å forebygge uønsket påvirkning på omgivelsene er svært viktig, i tillegg til fokus på forebygging av rømming, høye nivåer av lakselus, sykdomsbekjempelse og fiskevelferd. Vi forventer at selskapene har fokus på bruk av bærekraftig fôr, og på effektiv fôrutnyttelse og klimapåvirkning. Systematisk arbeid med disse områdene, engasjement i forskning og utvikling, samarbeid med myndigheter/forvaltning, interesseorganisasjoner, andre oppdrettere og leverandører er viktig for å videreutvikle en bærekraftig og lønnsom fremtid for næringen.

Akvakulturbransjen er en av verdens viktigste matleverandører og langsiktig vekst må skje på en bærekraftig og effektiv måte. Vi forventer at fôrprodusentene gjør det de kan for å utvikle en enda mere bærekraftig næring. Redusert andel av villfanget fisk, økt bruk av marint restråstoff og bruk av vegetabiliske ingredienser kan være veien å gå for å få til en ønsket vekst i næringen. I tillegg skal de etterstrebe å minimere karbonavtrykket av sin drift, fra transport av råvarer, og at følge opp utslippsreducerende tiltak hos sine leverandører.

9.2.8 Bærekraftig finansnæring

En god og bærekraftig finansnæring danner grunnlaget for en bærekraftig økonomi. På lik linje med det generelle kravet om ikke å utnytte kriser eller sårbare individer, skal heller ikke finansnæring, finansieringsselskap eller obligasjonsinvesteringer utnyttes til ågervirksomhet eller overdrevet profitt. Dette betyr at vi både i investering og finansiering skal gjøre kritisk vurdering av selskap som er involvert i finansiering av personer med betalingsproblem, og det stilles krav til at kundene skal kunne forstå vilkår som gjelder for produktene og tjenestene vi tilbyr. Lokal verdiskapning skal ikke skje på bekostning av mennesker og miljø i andre deler av verden. Lokale regler og retningslinjer for forbrukervern skal følges av kredittyttere og finansinstitusjoner. Dersom det ikke finnes lokale reguleringer, skal internasjonale standarder følges.

Finansforetak skal ikke finansiere prosjekter og bedrifter som bryter med grunnleggende krav til menneske- og arbeidstakerrettigheter, skader miljø eller bryter mot urfolks rettigheter. Finansiering av prosjekter eller foretak hvor det vurderes å være stor risiko knyttet til slike brudd ut fra bransje eller landrisiko skal denne risikoen vurderes særskilt, og det skal settes krav til etterlevelse i låneavtalen.

9.2.9 Eiendomsselskap og eiendomsutvikling

Sparebanken Vest ønsker at selskap som investerer i eiendom og eiendomsutvikling har mål og gjennomfører tiltak for å redusere utslipp og energibruk. For større aktører forventer vi at det finnes rutiner for reduksjon av energiforbruk, og at selskapsdokumenter inneholder miljøregnskap og mål om reduksjon av klimautslipp. Store konsern som forvalter eiendom (balanse over 7,5 MRD) bør tilstrebe ISO 14001-sertifisering for å sikre reduksjon av klimautslipp.

Dersom det oppstår konflikter knyttet til eierskap av land eller eksisterende leietakeres eller beboeres interesser når disse utgjør en sårbar gruppe, forventer vi at det utøves forsiktighet og ansvarlighet for balansen mellom inntjening og ivaretagelsen av de som bebor grunn eller boliger.

9.2.10 Transportselskap og luftfart

Vi ønsker fossilfrie alternativer velkommen og oppfordrer selskap innen transport og luftfart til å investere i teknologi for å redusere utslipp og negativ miljøpåvirkning.

9.2.11 Energiproduksjon og ren energi

Sparebanken Vest forventer at alle bransjer og virksomheter tar eierskap til klimautfordringene, har et aktivt forhold til bruk av ren energi og gjennomfører tiltak for å redusere sitt karbonavtrykk.

Banken har en sentral rolle som pådriver og tilrettelegger i samfunnsutviklingen og i det grønne skiftet. Vi ønsker å fremme produksjon av ren og grønn energi. Selskap innen energiproduksjon

og -distribusjon forventes å ta del i dette ved å slutte seg til internasjonale avtaler for å fremme grønn energi, og ta grep for å redusere sin virksomhets klima- og miljøpåvirkning. Selskapenes rolle og ansvar skal inngå i styringsdokumenter og strategi.